

Passejant amb Maria Aurèlia Capmany

► La catedràtica Maria Nunes explora la geografia vital de l'escriptora en un llibre de rutes que se suma als actes del centenari

Crònica

Toni Mata i Riu MANRESA

Enmig d'una pastisseria i una gelateria, s'alça una porta llarga i prima coronada pel menut número 83 de la Rambla. Just al costat, altiu i vagament atrotinat entre els dolços establiments, resisteix el cartell de l'antiga ganiveteria i taller d'esmolador de Manel Boue, un romanent de la Barcelona modernista -aleshores, núm. 11 de la Rambla de les Flors o de Sant Josep- que va compartir els baixos de la finca amb la cistelleria dels pares de Maria Aurèlia Capmany. No és res més que un toc d'orgull fatu enmig del brogit sord de la via més transitada de la capital catalana. Alhora, també és un dels espais de la geografia vital de la prolífica escriptora, nascuda fa cent anys, i un dels punts on la catedràtica de Llengua i literatura catalanes Maria Nunes recomana aturar-se en un dels itineraris del llibre *Rutes literàries de Barcelona 2*, que també convida a conèixer la ciutat de Joan Salvat-Papasseit, Josep Pla i Mercè Rodoreda.

Nunes està jubilada després d'una vida dedicada a la docència i la investigació. I una de les seves ocupacions són les rutes literàries guiades que porta a terme per diferents institucions de Barcelona. Itineraris pel Sarrià de Foix i Viñoli, per la Barceloneta de Papasseit i Garcés, per l'Eixample de Roig i el Sant Gervasi de Rodoreda. L'editorial Meteora, atenta al bagatge acumulat, li va proposar l'any passat posar aquestes rutes sobre paper i la idea ja ha donat un segon fruit amb els recorreguts sobre la vida i l'obra del quartet de grans figures esmentat abans.

Una de les protagonistes és Ma-

Al centre, Maria Nunes llegeix un fragment d'una novel·la als participants en la Ruta Capmany

ria Aurèlia Capmany (1918-1991), de qui enguany s'ha celebrat el centenari del naixement amb actes i publicacions. A *Rutes literàries de Barcelona 2*, Maria Nunes elabora una cronologia que, transitant principalment entre l'Eixample, el Raval i la Ciutatvella, dona testimoni dels llocs on va viure i treballar l'autora, i referents urbans de les seves novel·les, especialment *Un lloc entre els morts* i *Felicitat, jo sóc una dona*.

Capmany, explica Nunes citant Patrícia Gabancho, «tenia les arrels plantades en un món perdut per sempre més: el de la cultura intel·lectual d'abans de la guerra». Per entendre l'essència de la literatura combativa i compromesa de l'escriptora, aquesta frase proporciona una pista rellevant. Capmany va viure la República quan era jove, va patir la guerra i va exercir la política municipal als anys 80 en democràcia, essent

Nunes inclou l'itinerari sobre Capmany en un nou volum que tracta també de la ciutat de Rodoreda, Pla i Papasseit

Nascuda ara fa cent anys, la vida i l'obra de Capmany són un gran mosaic de literatura, activisme i compromís

la titular de Cultura durant part del mandat de Pasqual Maragall. La seva trajectòria és el reflex del seu segle, dels alts i baixos en la vida de moltes persones que van veure privada la seva llibertat sota el jou de la dictadura.

Nunes qualifica Capmany com «una de les personalitats més destacades de la segona meitat del segle XX al nostre país pel seu activisme cultural i polític, per la seva oposició frontal a la dictadura franquista, pel seu ideari pioner

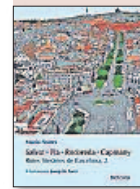
dins el feminisme i per la seva implicació en la política cultural».

«Un crít poderós i enèrgic»

En un d'aquests dissabtes recents en què la Via Laietana s'omple de dissidents d'una o altra causa, Nunes va guiar un grup d'una vintena de persones -majoritàriament femení: on són els homes?- pels escenaris de la Ruta Capmany. Punt de partida i d'arribada, el primer i l'últim domicili de la seva vida; el número 50 de la Ronda de Sant Pere i el 8 de la plaça Reial.

En el llibre, Nunes dona la paraula al biògraf Agustí Pons: «al moment de néixer, la Maria Aurèlia va fer un crít 'poderós i enèrgic' segons que ella mateixa explica, 'com si la raó fos l'impuls que m'obligava a néixer, com si el crít que vaig fer (...) fos d'acceptació i de protesta alhora, i jo arribés en aquest món raonant, encara que no posseís totes les paraules». En

EL LLIBRE

RUTES LITERÀRIES DE BARCELONA. 2
SALVAT, PLA, RODOREDÀ, CAPMANY

AUTORA
Maria Nunes

METEORA. 17 EUROS. 216 PÀGINES

aquesta casa, on vivia l'avi Sebastià Farnés, hi havia «una biblioteca considerable». Des de ben petita -i malgrat que «de la casa on vaig néixer no en tinc cap record», va escriure Capmany en les seves memòries-, les lletres ja l'acompanyaven.

La ruta s'atura a Urquinaona, on l'escriptora agafava el tramvia 70 que la duia a l'escola de Badalona on impartia classe; a l'Ateneu Barcelonès que tantes lectures li va proporcionar (i on es va reconciliar amb el pare); davant d'un dels antics palaus de Portaferriassa on l'autora va situar la casa dels Campdepadrós, protagonistes d'*Un lloc entre els morts*; al minúscul carrer de la Petxina, on la família feia vida quan no s'estaven a la cistelleria; i, entre altres indrets, al teatre Romea, on va debutar com a actriu amb *Tu i l'hipòcrita*, el gener del 59 amb Ricard Salvat a la direcció.

I davant l'església de Betlem, Nunes explica com un any per Rams, durant la dictadura de Primo de Rivera, la noieta duia una palma «coronada per una gran llaçada amb les quatre barres», tal com explica Agustí Pons a *L'època d'una dona*: «Mentre mare i filla passejaven ufanes per la Rambla, un policia se'ls va encarar i els va fer treure la llaçada. Així ho va fer, però, al cap de pocs metres, la van tornar a col·locar. La M. Aurèlia va començar a intuir que això del catalanisme era una cosa que no agradava a tothom».

Una 'sediciosa' compromesa amb la causa feminista i l'antifranquisme

Diverses novetats editorials revisen l'obra literària i els textos assagístics més combatius de l'autora

T.M.R. MANRESA

■ L'Any Capmany ha tingut ressò a les llibreries amb novetats i reedicions que posen de manifest el vigor i la vigència de l'obra de l'autora barcelonina. Amb vocació divulgativa entre els escolars, Edicions 62 i Barcanova han publicat *Felicitat, jo sóc una dona*. Males Herbes, per la seva part, ha posat

a l'abat dels lectors una nova edició de *Quim, Quima*.

En el terreny de la literatura infantil, Comanegra ha tret *El gat negre mala bèstia i salvatge*, un conte de Capmany que en aquesta edició il·lustra Natàlia Zaratigui. En un altre registre, també és remarcable la revisió que Agustí Pons ha fet de la biografia *Maria Aurèlia Capmany, l'època d'una dona*, que publica Meteora. Cossetània, per la seva part, se suma a l'efemèride amb *Cartes impertinents de dona a dona* -on l'escriptora fa evident el compromís feminista- i *Lo color més blau*, una novel·la epistolar amb una dona

que es queda a Barcelona i una altra que s'exilia.

Una dona compromesa

La poetessa i editora Blanca Llum Vidal ha fet una selecció de textos de Capmany que exhibeixen compromís amb el feminisme i la llibertat a *Amença de sedició*, publicat per Ara Llibres. Davant d'aquesta antologia, la responsable afirma que «no es tracta només d'assumir ni només d'aplaudir, sinó de preguntar-nos quina significació tenen avui per a nosaltres aquestes reflexions, avui que les llegim quan la seva autora hauria fet els cent anys».

EL LLIBRE

AMENÇA DE SEDICIÓ

AUTORA
Antologia de textos de Capmany a cura de Blanca Llum Vidal

ARA LLIBRES. 17,90 EUROS. 168 PÀGINES

EL LLIBRE

MARIA AURÈLIA CAPMANY, ESCRITORA COMPROMESA (1963-1977)

AUTOR
Francesc Foguet

PUB. ABADIA MONTSERRAT. 18 EUROS. 132 PÀG.

El conjunt de peces escrites els anys 60 i 70 reivindica una mirada nova a la qüestió de gènere: llegides ara, quan el tema és més que mai al centre del debat públic, proporcionen una idea de la vigència del pensament de la Capmany. En una data tan llunyana com el 1966, l'autora escrivia que «el problema de la dona existeix. Existeix més profundament que mai perquè se'ns presenta en el camp de la vida quotidiana, de la pràctica diària, i no en el més va-

gue i còmode de la ideologia». Talment com si fos escrit el 2018.

A *Maria Aurèlia Capmany, escriptora compromesa*, el professor Francesc Foguet se serveix de documentació inèdita per parar atenció en la manera com el règim franquista va considerar l'activisme i la dissidència de l'autora i els efectes que la censura va causar en el seu discurs públic. Així mateix, Foguet busseja en el grau d'implicació en la resistència antifranquista de la Capmany.